

Türk parası kıymetini koruma kanununa ek kanun lâ-yihası ve İktisat, Maliye, Ticaret ve Bütçe Encümen-leri mazbataları (1181)

T. C.

Başvekâlet

29 . XII . 1943

Muamelât Umum Müdürlüğü

Kararlar Müdürlüğü

Sayı: 6/4279

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türk Parası Kıymetini Koruma hakkındaki Kanuna ek olarak Maliye Vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 18 . XII . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâ-yihasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuş olduğunu arz ederim.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Esababı mucibe

1929 senesinde baş gösteren umumî buhran dolayısıyla Türk parası kıymetinde görülen temev-vüçlere mâni olmak üzere 20 . II . 1930 tarihinde kabul edilen 1567 numaralı kanunun üç sene olarak tesbit edilen mer'iyet müddeti bu kanunun kabulüne saik olan şeraitin devamı dolayısıyla 2100 sayılı kanunla iki ve 2686, 3336, 3974 sayılı kanunlarla da üçer sene daha uzatılmış idi.

Mezkûr kanunun mer'iyet müddeti zarfında döviz takyidatı vazeden bütün memleketler bu kayıtları gittikçe şiddetlendirmişler ve bilhassa son Avrupa harbine kadar serbest rejime tabi olarak kalan bazı memleketlerde şiddetli döviz takyidatı vaz'ına mecbur olmuşlardır.

Memleketimizde de bu bapta mevzu takyitlerin idamesi zaruri bulunmaktadır.

Bu vaziyet karşısında 1567 numaralı kanunun daha üç sene müddetle temdidi teklif edilmiştir.

İktisat Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisat Encümeni

Esas No. 1/181

Karar No. 13

17 . I . 1944

Yüksek Reisliğe

Yüksek Başvekâletin 29 . XII . 1943 tarih ve 6/4279 - 2 numaralı yazılılarıyla Yüksek Meclise sunulan ve 3 . I . 1944 tarihinde Encümenimize havale buyurulmuş olan Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanununa müzeyyel kanun lâ-yihası Sayın Maliye Vekili huzuriyle tetkik ve müza-

kere edildi.

1929 senesinde başgösteren umumî buhran dolayısıyla Türk parası kıymetinde görülen temevvüçlere mâni olmak üzere 20 . II . 1930 tarihinde kabul edilen 1567 sayılı kanun hükmü görülen lüzum ve zaruretlere binaen muhtelif

tarihlerde temdit edilmiş ve en son 3974 sayılı kanunla üç sene daha uzatılmıştır.

Gerek Türk Parasının Kıymetini Koruma hakkındaki Kanunun kabulüne saik olan ahval ve gerekse bugünkü şartlar mezkûr kanunun üç sene müddetle daha temdidi lüzumunu hissettirmiş ve keyfiyet Encümenimizce de muvafık görülmüş olduğundan yalnız kanun lâyihası başlığı «Türk Parasının Kıymetini Koruma hakkındaki Kanuna ek kanun lâyihası» şeklinde düzeltilmek suretiyle Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Ait olduğu encümenlere havale edilmek üzere

Yüksek Reisliğe sunulur.

İktisat En. Rs.	Bu M. M.	Kâtip
Trabzon	İçel	İçel
R. Karadeniz	Ş. Tugay	Ş. Tugay
Ankara	Ankara	Balıkesir
M. Eriş	Z. Yörük	M. Akpınar
Elâziğ	Eskişehir	Gaziantep
H. Kişioğlu	E. Sazak	B. Kaleli
Kırşehir	Konya	Niğde
F. Çobanoğlu	K. Okay	Dr. R. F. Talay
Ordu	Zonguldak	Zonguldak
Ş. Akyazı	Ş. Tansan	H. Karabacak

Maliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye Encümeni
Esas No. 1/181
Karar No. 6

18 . I . 1944

Yüksek Reisliğe

Yüksek Başvekâletin 29 . XII . 1943 tarih ve 6/4279 - 2 sayılı yazılılarıyla Yüksek Meclise sunulan ve İktisat, Maliye, Ticaret ve Bütçe Encümenlerine havale buyurulup 17 . I . 1944 tarihinde Encümenimize tevdi edilmiş olan, Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanununa müzeyyel kanun lâyihası Sayın Maliye Vekilinin huzuriyle tetkik ve müzakere olundu.

1929 senesinde başgösteren umumî buhran dolayısıyla Türk parası kıymetinde görülen temevvüçlere mâni olmak üzere 20 . II . 1930 tarihinde kabul edilen 1567 sayılı kanun hükmü görülen lüzum ve zaruretlere binaen muhtelif tarihlerde temdit edilmiş ve en son 3974 sayılı kanunla üç sene daha uzatılmıştır.

Gerek Türk Parasının Kıymetini Koruma hakkındaki Kanunun kabulüne saik olan ahval

ve gerekse bugünkü şartlar mezkûr kanunun üç sene müddetle daha temdidi lüzumunu hissettirmiş ve keyfiyet encümenimizce de muvafık görülerek, yalnız kanun lâyihası başlığı «Türk Parasının Kıymetini Koruma hakkındaki Kanuna ek kanun lâyihası» şeklinde düzeltilmek suretiyle Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Ait olduğu encümenlere havale edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye E. Reisi	M. M.	Kâtip
İstanbul	Aydın	Ankara
A. Bayındır	A. Menderes	M. Aksoley
Afyon K.	Antalya	*Kastamonu
Suad Yurdkoru	Dr. G. Kahraman	H. Çelen
Urfa		Van
M. E. Tekeli		İ. Arvas

Ticaret Encümeni Mazbatası

T. B. M. M.
Ticaret Encümeni
Esas No. 1/181
Karar No. 6

19 . I . 1944

Yüksek Reisliğe

Yüksek Başvekâletin 29 . XII . 1943 tarih ve 6/4279-2 sayılı yazılılarıyla Yüksek Meclise sunulan ve İktisat, Maliye, Ticaret ve Bütçe Encümenlerine havale buyurulup 18 . I . 1944 tarihinde encümenimize tevdi edilmiş olan Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanununa ek kanun lâyihası Sayın Maliye Vekilinin huzuriyle tetkik ve müzakere olundu.

Encümenimiz bugünkü hal ve şartlar muvacehesinde 1567 sayılı kanunun mer'iyet müddetinin üç sene daha uzatılmasına dair Hükümet teklifini aynen ve ittifakla kabul etmiştir. Encümenimiz bu münasebetle Türk parasının yalnız harici kıymetini değil dahili kıymetini de koru-

yacak tedbirlerin Hükümetçe alınması temennisini izar etmiştir.

Ait olduğu encümenlere havale buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Ticaret En. Rs.	M. M.	Kâtip
Bilecik	Manisa	Niğde
K. Gülek	Dr. H. Sarhan	
Ankara	Diyarbakır	Giresun
A. Çubukcu	K. Şedele	İ. Sabuncu
Giresun		Kastamonu
Dr. H. V. Somyürek		H. Çoruk
Ordu	Trabzon	Yozgad
M. Yarımbyık	L. Yavuz	Z. Arkant

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
Esas No. 1/181
Karar No. 23

20 . I . 1944

Yüksek Reisliğe

Başvekâletin 29 . XII . 1943 tarih ve 6/4279 sayılı yazılılarıyla Yüksek Meclise sunulan ve İktisat, Maliye, Ticaret ve Bütçe Encümenlerine havale buyurulup 19 . I . 1944 tarihinde encümenimize tevdi edilmiş olan Türk parasının kıymetini koruma kanununa ek kanun lâyihası Maliye Vekili hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

Birinci dünya harbinden sonra para mevzuunda tesadüf edilen ahval ve şerait muhtelif istikametlerde seyirler göstermiş ve umumiyetle bütün memleketler paralarının harici tediye kudretlerini mümkün mertebe müstekar bir halde tutabilmek maksadiyle kambiyo kontrolü tesisine mecburiyet hissetmişlerdir.

1929 senesinde zuhur eden buhran dolayısıyla paramızın kambiyo rayicinde müşahede

edilen ehemmiyetli temevvüçler Türk parasının kıymetini tutmak üzere Hükümetin müdahalesini icabettirmiş ve alman muhtelif tedbirlerden sonra kambiyo kontrolünün tesisine zaruret hâsıl olarak bu hususta lâzımgelen tedbirleri almak üzere Hükümete salâhiyet verilmesi 1567 numaralı kanunla kabul edilmişti. O zamandanberi belli başlı bütün memleketler de bu yola girdikleri gibi beynelmilel mübadele sistemleri de takas ve kliring esaslarına istinat ettirilmiş olduğundan kontrolün devamı lüzumlu görülerek mezkûr kanunla üç sene için verilmiş olan salâhiyet muhtelif tarihlerde dört defa kanun hükmü uzatılmak suretiyle temdit edilmiştir.

Halen ikinci dünya harbinin en buharnlı devresine girilmiş olduğu bu günlerde kambiyo kon-

trolünün kaldırılması tasavvur edilemeyeceğinden müddeti 25 şubat 1944 tarihinde hitama erecek olan salâhiyetin daha üç sene uzatılmasına dair olan Hükümet teklifinin aynen kabulü Encümenimizce de muvafık görülmüştür.

Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	M. M.
Çorum	Kastamonu	Tokad
İ. Eker	T. Çokan	H. N. Keşmir
Kâtip		
İstanbul	Antalya	Aydın
F. Öymen	N. E. Simer	Gl. B. Alpman

Bitlis	Bolu	Diyarbakır
B. Osma	Dr. Z. Ülgen	Ş. Uluğ
Edirne	Eskişehir	Giresun
M. N. Gündüzalp	Y. Abadan	M. Akkaya
Giresun	İsparta	İstanbul
A. Sayar	M. Karaağaç	H. Kortel
İstanbul	Kayseri	Manisa
İ. H. Ülkmen	F. Baysal	F. Kurdoğlu
Rize	Samsun	Trabzon
T. B. Balta	M. A. Yörüker	M. S. Anamur
Yozgad	Yozgad	Zonguldak
S. İçöz	A. Sungur	E. Erişirgil
Zonguldak		
H. A. Kuyucak		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türk Parası Kıymetini Koruma Kanununa müzeyyel Kanun lâyihası

MADDE 1. — Türk parası kıymetini koruma hakkındaki 1567 sayılı kanunun altıncı maddesinde yazılı olup 2100 sayılı kanunla iki ve 2686, 3336 ve 3974 sayılı kanunlarla üçer sene temdit dilmış olan müddet, hitamı tarihinden itibaren üç sene daha uzatılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3. — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

18 . XII . 1943

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	A. R. Türel	A. R. Artunkal
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
H. Uran	N. Menemencioglu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yütel	S. Day	F. Sirmen
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	S. H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
A. P. Cebesoy		C. S. Siren

İKTİSAT ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Türk Parasının Kıymetini Koruma hakkındaki Kanuna ek Kanun lâyihası

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi aynen.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen.

MADDE 3. — Hükümetin 3 nci maddesi aynen.